

Το δελτίο αυτό εκπονήθηκε σε συνεργασία με το Συμβούλιο των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της ΕΕ (CNUE).

1 Πως συντάσσεται η διάταξη τελευταίας βουλήσεως (διαθήκη, συνδιαθήκη, κληρονομική σύμβαση);

Σε διασυνοριακές περιπτώσεις, η διαθήκη είναι έγκυρη εάν συμμορφώνεται με το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχει συνταχθεί.

Ουσιαστικές προϋποθέσεις στη Γαλλία

- Ο συντάκτης της διαθήκης πρέπει να έχει χρήση του λογικού (άρθρο 901 του Αστικού Κώδικα)
- Ο συντάκτης της διαθήκης πρέπει να είναι ικανός για δικαιοπραξία (άρθρο 902 του Αστικού Κώδικα).
- Υπάρχουν ειδικές διατάξεις για τα άτομα υπό δικαστική συμπαράσταση και ως εκ τούτου, οι ανήλικοι κάτω των 16 ετών δεν μπορούν να συντάξουν διαθήκη (άρθρο 903 του Αστικού Κώδικα) και οι ενήλικοι υπό δικαστική συμπαράσταση πρέπει να λάβουν την άδεια του δικαστηρίου ή του δικαστικού συμπαραστάτη (άρθρο 476 του Αστικού Κώδικα). Τα πρόσωπα υπό κηδεμονία μπορούν να συντάξουν ελεύθερα διαθήκη (άρθρο 470 του Αστικού Κώδικα), με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 901.

Τυπικές προϋποθέσεις

Στη Γαλλία, είναι αποδεκτά τέσσερα είδη διαθηκών:

- Η ιδιόγραφη διαθήκη: πρέπει να γραφεί ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, να χρονολογηθεί και να υπογραφεί από αυτόν (άρθρο 970 του Αστικού Κώδικα).
- Η δημόσια διαθήκη: πρέπει να συνταχθεί ενώπιον δύο συμβολαιογράφων ή ενός συμβολαιογράφου και δύο μαρτύρων (άρθρο 971 του Αστικού Κώδικα). Εάν η διαθήκη συνταχθεί ενώπιον δύο συμβολαιογράφων, υπαγορεύεται σ' αυτούς από τον διαθέτη. Το ίδιο ισχύει εάν η διαθήκη συνταχθεί ενώπιον ενός μόνο συμβολαιογράφου. Και στις δύο περιπτώσεις, μετά τη σύνταξη της διαθήκης, αυτή διαβάζεται στον διαθέτη (άρθρο 972 του Αστικού Κώδικα). Η διαθήκη πρέπει να υπογραφεί από τον διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των δύο μαρτύρων (άρθρο 973 του Αστικού Κώδικα), καθώς και να υπογραφεί από τον συμβολαιογράφο και τους μάρτυρες (άρθρο 974 του Αστικού Κώδικα).
- Η μυστική διαθήκη: δακτυλογραφείται ή γράφεται ιδιοχείρως από τον διαθέτη ή άλλο πρόσωπο, υπογράφεται από τον διαθέτη και στη συνέχεια εγχειρίζεται, σε κλειστό και σφραγισμένο φάκελο, σε συμβολαιογράφο παρουσία δύο μαρτύρων (άρθρο 976 του Αστικού Κώδικα).
- Η διεθνής διαθήκη: εγχειρίζεται από τον διαθέτη σε συμβολαιογράφο και σε δύο μάρτυρες, υπογράφεται από αυτούς και στη συνέχεια επισυνάπτεται σε βεβαίωση που συντάσσει ο συμβολαιογράφος ο οποίος αναλαμβάνει τη φύλαξη της (Σύμβαση της Ουάσιγκτον της 26ης Οκτωβρίου 1973). Σύμφωνα με το άρθρο 895 του Αστικού Κώδικα, ο διαθέτης μπορεί ανά πάσα στιγμή να ανακαλέσει τη διαθήκη.

Οι κληρονομικές συμβάσεις

Οι συμβάσεις περί μέλλουσας κληρονομικής διαδοχής καταρχήν απαγορεύονται (άρθρο 722 του Αστικού Κώδικα).

Ωστόσο, από τον Ιανουάριο του 2007 παρέχεται σε πρόσωπο που είναι εν δυνάμει κληρονόμος (το τέκνο) η δυνατότητα να παραιτηθεί εκ των προτέρων από το δικαίωμα προσφυγής κατά προσβολής της κληρονομιάς του υπέρ ενός ή περισσότερων προσώπων που έχουν ή όχι την ιδιότητα του κληρονόμου (αδελφία ή κατιόντες συγγενείς του). Πρόκειται για εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης αγωγής ανατροπής (action en réduction) (άρθρο 929 του Αστικού Κώδικα). Για να είναι έγκυρη, η εν λόγω παραίτηση πρέπει να γίνει με δημόσιο έγγραφο και να κατατεθεί ενώπιον δύο συμβολαιογράφων. Η πράξη πρέπει να ορίζει επίσης τους δικαιούχους της κληρονομιάς (βλ. επίσης ερώτηση 3).

Εξάλλου, στο πλαίσιο δωρεάς με νέμηση ο κληρονόμος (το τέκνο) έχει το δικαίωμα να συναινέσει να λάβουν αντ' αυτού οι κατιόντες του το σύνολο ή μέρος του μεριδίου του (άρθρο 1078-4 του Αστικού Κώδικα).

2 Πρέπει η διάταξη να καταχωρίζεται, και εάν ναι, πως;

Κάθε διαθήκη, και ιδίως η ιδιόγραφη διαθήκη, μπορεί να καταχωριστεί. Η καταχώριση πραγματοποιείται στο κεντρικό μητρώο διαθηκών (Fichier central des dispositions de dernières volontés) από τον συμβολαιογράφο. Η εγγραφή στο φάκελο δεν αφορά το περιεχόμενο της διαθήκης, αλλά αποκλειστικά την οικογενειακή κατάσταση του ενδιαφερόμενου και τις πληροφορίες ως προς τον συμβολαιογράφο στο γραφείο του οποίου έχει κατατεθεί η διαθήκη. Ως εκ τούτου, ο ρόλος του κεντρικού μητρώου διαθηκών είναι να παραπέμπει τους αιτούντες στον συμβολαιογράφο και όχι να γνωστοποιεί το περιεχόμενο των διαθηκών.

Κάθε πρόσωπο μπορεί να έχει πρόσβαση στο μητρώο, κατόπιν προσκόμισης αποσπάσματος ληξιαρχικής πράξης θανάτου ή άλλου εγγράφου που πιστοποιεί τον θάνατο του προσώπου του οποίου αναζητείται η διαθήκη και στη συνέχεια ο ενδιαφερόμενος πρέπει να απευθυνθεί ο ίδιος στον συμβολαιογράφο στο γραφείο του οποίου έχει κατατεθεί η διαθήκη. Το αίτημα υποβάλλεται ηλεκτρονικά:

<https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm>.

Ο συμβολαιογράφος δεν μπορεί να αποκαλύψει το περιεχόμενο της διαθήκης παρά μόνο στους κληρονόμους και τους κληροδόχους, εκτός εκδοθεί διαταγή προς το αντίθετο από τον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου.

3 Υφίστανται περιορισμοί επί της ελευθερίας διάθεσης απία θανάτου (π.χ. νόμιμη μοίρα);

Το γαλλικό δίκαιο κατοχυρώνει το δικαίωμα σε νόμιμη μοίρα αποκλειστικά υπέρ των κατιόντων του θανάτου (τέκνα, εγγόνια, κ.λπ. κατά σειρά διαδοχής) και του/της συζύγου του/της θανόντος/-ούσης, εάν δεν υπάρχουν κατιόντες.

Οι ανιόντες και οι συγγενείς σε πλάγια γραμμή δεν είναι αναγκαίοι κληρονόμοι.

Τα εν λόγω δικαιώματα νόμιμης μοίρας, που περιορίζουν την ελευθερία του διατιθέναι, και των οποίων η σημασία διαφέρει ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων του θανόντος ή την ιδιότητα του αναγκαίου κληρονόμου (τέκνο ή σύζυγος), δεν υπερβαίνουν τα 3/4 της κληρονομιάς. Οι αναγκαίοι κληρονόμοι δεν μπορούν να αποποιηθούν τη νόμιμη μοίρα τους (εκτός εάν αποποιηθούν την κληρονομιά). Αντιθέτως, μπορούν να παραιτηθούν εκ των προτέρων από το δικαίωμα άσκησης αγωγής ανατροπής υπέρμετρων παροχών (action en réduction) (η εν λόγω εκ των προτέρων παραίτηση από το δικαίωμα αγωγής αναφέρεται και στην απάντηση της ερώτησης 1, ως προς τις κληρονομικές συμβάσεις).

Οι εν λόγω κληρονόμοι μπορούν λοιπόν να ασκήσουν το δικαίωμά τους στη νόμιμη μοίρα (άρθρο 721 του Αστικού Κώδικα, άρθρο 912 του Αστικού Κώδικα).

• Η νόμιμη μοίρα των τέκνων: η νόμιμη μοίρα είναι το μισό της εξ αδιαθέτου μερίδας, εάν ο θανών αφήνει μόνο ένα τέκνο κατά τον θάνατό του. Αν τα επιζώντα τέκνα είναι δύο, η νόμιμη μοίρα ισούται με τα δύο τρίτα της εξ αδιαθέτου μερίδας και αν τα επιζώντα τέκνα είναι τρία ή περισσότερα η νόμιμη μοίρα ισούται με τα τρία τέταρτα της εξ αδιαθέτου μερίδας (άρθρο 913 του Αστικού Κώδικα).

• Η νόμιμη μοίρα του επιζώντος συζύγου: η νόμιμη μοίρα του επιζώντος συζύγου είναι το ένα τέταρτο της εξ αδιαθέτου μερίδας (άρθρο 914-1 του Αστικού Κώδικα). Η εν λόγω νόμιμη μοίρα παρέχεται μόνον εφόσον δεν υπάρχουν κατιόντες και ανιόντες και για κάθε κληρονομική διαδοχή που επήλθε από την 1η Ιουλίου 2002.

Διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί για την άσκηση δικαιώματος νόμιμης μοίρας

Η αγωγή ανατροπής επιτρέπει στους κληρονόμους να ασκήσουν το δικαίωμά τους επί της νόμιμης μοίρας. Έτσι, όταν η νόμιμη μοίρα ενός ή περισσότερων κληρονόμων θίγεται από άμεση ή έμμεση διάθεση που βασίζεται στην ελευθερία του διατιθέναι, η εν λόγω διάθεση μπορεί να μειωθεί στην εξ αδιαθέτου μερίδα της κληρονομιάς (άρθρο 920 του Αστικού Κώδικα).

Η αγωγή αυτή μπορεί να ασκηθεί μόνον από τους μεριδιούχους εντός προθεσμίας 5 ετών από την επαγωγή της κληρονομιάς ή 2 ετών από τη διαπίστωση της προσβολής της νόμιμης μοίρας (άρθρο 921 του Αστικού Κώδικα).

Κάθε ενήλικος αναγκαίος κληρονόμος μπορεί να παραιτηθεί εκ των προτέρων του δικαιώματος να ασκήσει αγωγή ανατροπής (άρθρο 929 του Αστικού Κώδικα). Η παραίτηση αυτή πρέπει να γίνει με δημόσιο έγγραφο ενώπιον δύο συμβολαιογράφων. Η σχετική πράξη υπογράφεται χωριστά από κάθε παραιτούμενο δικαιώματος παρουσία μόνο των συμβολαιογράφων. Η πράξη αναφέρει τις μελλοντικές έννομες συνέπειες για κάθε παραιτούμενο.

4 Ελλείψει διάταξης τελευταίας βουλήσεως, ποιος κληρονομεί και τι;

Στο γαλλικό δίκαιο, όταν δεν υπάρχει διαθήκη, η κληρονομική διαδοχή επέρχεται με τον ακόλουθο τρόπο:

• Εάν ο θανών δεν είχε σύζυγο και έχει επιζώντα τέκνα, η κληρονομιά περιέρχεται στους κληρονόμους σε ίσα μερίδια (άρθρα 734 και 735 του Αστικού Κώδικα).

• Εάν ο θανών ήταν άγαμος και άτεκνος, η κληρονομιά του περιέρχεται στους γονείς και στα αδέρφια του κληρονομούμενου καθώς και στους κατιόντες των τελευταίων (άρθρο 738 του Αστικού Κώδικα).

Αν δεν υπάρχουν επιζώντα αδέρφια του θανόντος, ούτε επιζώντες κατιόντες αυτών, τον κληρονομούν ο πατέρας και η μητέρα του, έκαστος κατά το ήμισυ (άρθρο 736 του Αστικού Κώδικα).

Εάν ο πατέρας και η μητέρα του θανόντος έχουν αποβιώσει πριν από αυτόν, τον κληρονομούν τα αδέρφια του ή οι κατιόντες τους, αποκλείοντας άλλους συγγενείς, ανιόντες ή σε πλάγια γραμμή (άρθρο 737 του Αστικού Κώδικα).

• Εάν ο θανών είχε σύζυγο που επιζεί, πριν από τη διευθέτηση της κληρονομικής διαδοχής πρέπει να γίνει εκκαθάριση των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων. Μετά την εκκαθάριση αυτή, εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές:

• Εάν ο θανών αφήνει σύζυγο και τέκνα, ο σύζυγος έχει δικαίωμα επιλογής. Μπορεί να επιλέξει είτε την επικαρπία επί του συνόλου της περιουσίας ή την κυριότητα του ενός τετάρτου της περιουσίας όταν όλα τα τέκνα είναι τέκνα και των δύο συζύγων είτε την κυριότητα του ενός τετάρτου εάν υπάρχουν ένα ή περισσότερα τέκνα που δεν είναι τέκνα και των δύο συζύγων (άρθρο 757 του Αστικού Κώδικα). Ο σύζυγος θεωρείται ότι έχει επιλέξει την επικαρπία αν αποβιώσει χωρίς να έχει προβεί στην ως άνω επιλογή.

• Εάν ο κληρονομούμενος αφήνει σύζυγο και ανιόντες, η κληρονομιά επάγεται κατά το ήμισυ στον σύζυγο, κατά το ένα τέταρτο στον πατέρα και κατά το ένα τέταρτο στη μητέρα. Εάν ένας από τους ανιόντες έχει προαποβιώσει, το ένα τέταρτο επάγεται στον σύζυγο (άρθρο 757-1 του Αστικού Κώδικα).

• Όταν δεν υπάρχουν ούτε ανιόντες ούτε κατιόντες, το σύνολο της κληρονομιάς επάγεται στον επιζώντα σύζυγο (άρθρο 757-2 του Αστικού Κώδικα). Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 757-2 του Αστικού Κώδικα, όταν δεν υπάρχουν ανιόντες, τα αδέρφια του θανόντος ή οι κατιόντες τους λαμβάνουν το ήμισυ της των περιουσιακών στοιχείων σε είδος που περιλαμβάνονται στην κληρονομιά, τα οποία είχαν περιέλθει στον θανόντα από τους ανιόντες του από κληρονομιά ή δωρεά. Πρόκειται για το δικαίωμα επιστροφής (άρθρο 757-3 του Αστικού Κώδικα). Όλα τα υπόλοιπα περιουσιακά στοιχεία περιέρχονται στον επιζώντα σύζυγο.

Σύντροφοι καταχωρημένης συμβίωσης

Ο επιζών σύντροφος σε καταχωρημένη συμβίωση δεν καλείται εκ του νόμου στην κληρονομιά. Μπορεί όμως να είναι αποδέκτης κληροδοσίας.

Ο καταχωρισμένος σύντροφος δεν θεωρείται, συνεπώς, κληρονόμος του θανόντος. Διαθέτει μόνο προσωρινό δικαίωμα δωρεάν οίκησης στην οικογενειακή εστία για ένα έτος (καθώς και χρήσης της οικοσκευής) μετά το θάνατο του συντρόφου του, υπό την προϋπόθεση ότι κατοικούσε πράγματι σ' αυτήν και την χρησιμοποιούσε ως κύρια κατοικία κατά τον χρόνο του θανάτου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 515-6 του Αστικού Κώδικα. Επομένως, κληρονομεί μόνο εάν έχει εγκατασταθεί ως κληρονόμος εκ διαθήκης.

Εάν υπάρχουν τέκνα, είτε προέρχονται από το ζεύγος είτε όχι, είναι δυνατόν να κληροδοτηθεί στον επιζώντα σύντροφο μόνο η διαθέσιμη μερίδα της κληρονομιάς. Η διαθέσιμη μερίδα της κληρονομιάς διαφέρει ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων: όταν υπάρχουν δύο τέκνα η διαθέσιμη μερίδα ισούται με ένα τρίτο της κληρονομιαίας περιουσίας, όταν υπάρχουν τρία ή περισσότερα τέκνα η διαθέσιμη μερίδα ισούται με ένα τέταρτο (βλέπε τα προσκηθέντα).

Αν δεν υπάρχουν τέκνα, μπορεί να κληροδοτηθεί το σύνολο της περιουσίας στον επιζώντα σύντροφο ή σε τρίτο πρόσωπο, εφόσον δεν υπάρχουν αναγκαίοι κληρονόμοι. Ωστόσο, αν οι γονείς του θανόντος είναι ακόμη εν ζωή, μπορούν να ζητήσουν να τους επιστραφούν τα περιουσιακά στοιχεία που είχαν δωρίσει στο προαποβίωσαν τέκνο τους εντός του ορίου του ενός τετάρτου της κληρονομιάς για κάθε εν ζωή γονέα (άρθρο 738-2 του Αστικού Κώδικα).

5 Ποια είναι η αρμόδια αρχή:

5.1 σε υποθέσεις διαδοχής απία θανάτου;

Στη Γαλλία, αρμόδιος για θέματα κληρονομικής διαδοχής είναι ο συμβολαιογράφος. Η συμμετοχή του είναι υποχρεωτική όταν η κληρονομιά περιλαμβάνει ακίνητα. Είναι προαιρετική εάν δεν υπάρχουν ακίνητα.

Ο συμβολαιογράφος καταρτίζει κληρονομητήριο (acte de notoriété) στο οποίο ορίζεται η επαγωγή της κληρονομιάς και συντάσσει τις βεβαιώσεις ακινήτων που επιτρέπουν τη μεταβίβαση ακινήτων αιτία θανάτου βοηθά τους κληρονόμους να διεκπεραιώσουν τις φορολογικές υποχρεώσεις τους (σύνταξη και κατάθεση της δήλωσης αποδοχής κληρονομιάς εντός των προθεσμιών και πληρωμή του φόρου κληρονομιάς) εάν η σύνθεση της κληρονομιαίας περιουσίας το επιτρέπει και ανάλογα με τον αριθμό των κληρονόμων και τη βούλησή τους, οργανώνει τη διανομή της κληρονομιάς μεταξύ των κληρονόμων, συντάσσοντας πράξη διανομής (acte de partage).

Σε περίπτωση διαφοράς, κατ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο του τόπου επαγωγής της κληρονομιάς. Το εν λόγω δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα.

5.2 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληρονομιάς;

Η γραμματεία του πρωτοδικείου του τόπου επαγωγής της κληρονομιάς είναι αρμόδια να παραλαμβάνει δηλώσεις αποποίησης ή αποδοχής μέχρι το ποσό του καθαρού ενεργητικού της κληρονομιάς.

Για τις άνευ όρων αποδοχές κληρονομιάς δεν απαιτούνται ειδικές διατυπώσεις.

5.3 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης κληροδοσίας;

Η γραμματεία του πρωτοδικείου του τόπου επαγωγής της κληρονομιάς είναι αρμόδια να λαμβάνει τις αποποιήσεις από τις καθολικές κληροδοσίες και τις κληροδοσίες ποσοστού. Η αποποίηση κληροδοσίας είδους δεν απαιτεί δήλωση βάσει της γαλλικής νομοθεσίας.

5.4 για την κατάθεση δήλωσης αποδοχής ή αποποίησης νόμιμης μοίρας;

Το δικαίωμα αποδοχής ή αποποίησης της κληρονομιάς είναι αδιαίρετο. Αφορά το σύνολο της περιουσίας και δεν μπορεί, επομένως, να περιοριστεί στη νόμιμη μοίρα.

Ωστόσο, ο κληρονόμος μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμα να ζητήσει την ανατροπή παροχών που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα του.

6 Σύντομη περιγραφή της διαδικασίας για την επίλυση κληρονομικής διαδοχής βάσει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της εκκαθάρισης της περιουσίας και της διανομής των περιουσιακών στοιχείων (συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με το εάν η διαδικασία κληρονομικής διαδοχής κινείται αυτεπαγγέλτως από δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή)

Η υπαγωγή της κληρονομιάς πραγματοποιείται με τον θάνατο, στον τόπο της τελευταίας κατοικίας του θανόντος.

Αμέσως μετά τον θάνατο, οι κληρονόμοι έχουν τρεις επιλογές: την άνευ όρων αποδοχή της κληρονομιάς, την αποδοχή της κληρονομιάς έως το καθαρό ενεργητικό ή την αποποίηση της κληρονομιάς.

Η άνευ όρων αποδοχή μπορεί να είναι ρητή ή σιωπηρή (άρθρο 782 του Αστικού Κώδικα). Είναι σιωπηρή όταν ο κληρονόμος προβαίνει σε πράξη η οποία υποδηλώνει κατ' ανάγκην την πρόθεση αποδοχής και στην οποία δεν θα είχε το δικαίωμα να προβεί παρά μόνον ως κληρονόμος που αποδέχεται την κληρονομιά (άρθρο 783 του Αστικού Κώδικα).

Η αποδοχή κληρονομιάς έως το καθαρό ενεργητικό προϋποθέτει δήλωση στη γραμματεία του πρωτοδικείου του τόπου στον οποίο επάγεται η κληρονομιά (άρθρα 787 και 788 του Αστικού Κώδικα). Η δήλωση συνοδεύεται ή ακολουθείται από την απογραφή της κληρονομιάς εντός μέγιστης προθεσμίας δύο μηνών. Η απογραφή πρέπει να διενεργείται από συμβολαιογράφο, δικαστικό εκπλειστηριαστή ή δικαστικό επιμελητή (άρθρο 789 του Αστικού Κώδικα). Αν δεν διενεργηθεί απογραφή, θα θεωρηθεί ότι υπήρξε άνευ όρων αποδοχή της κληρονομιάς (άρθρο 790 του Αστικού Κώδικα). Η απογραφή πρέπει να καλύπτει όλα τα στοιχεία που απαρτίζουν την κληρονομιά, ενεργητικό και παθητικό.

Η αποδοχή έως το ύψος του ενεργητικού επιτρέπει στον κληρονόμο να αποφύγει τη σύγκυση της περιουσίας του με την κληρονομία περιουσία να διατηρήσει έναντι αυτής όλα τα δικαιώματα που είχε προηγουμένως επί των περιουσιακών στοιχείων του θανόντος να μην είναι υπόχρεος να καταβάλει φόρους κληρονομιάς παρά μόνο μέχρι το ύψος της αξίας των στοιχείων που κληρονόμησε. Ως εκ τούτου, ο κληρονόμος είναι υπεύθυνος για τις υποχρεώσεις, αλλά μόνο μέχρι το ύψος της αξίας των περιουσιακών στοιχείων που λαμβάνει από την κληρονομία.

Η αποποίηση κληρονομιάς δεν τεκμαίρεται και πρέπει να είναι ρητή. Για να είναι αντιτάξιμη έναντι τρίτων, πρέπει να αποσταλεί ή να κατατεθεί στο δικαστήριο του τόπου στον οποίο επάγεται η κληρονομιά (άρθρο 804 του Αστικού Κώδικα). Ο κληρονόμος που αποποιείται θεωρείται ότι ουδέποτε έγινε κληρονόμος.

Η προθεσμία για την αποδοχή ή την αποποίηση της κληρονομιάς είναι 10 έτη και μετά την παρέλευσή της τεκμαίρεται ότι ο κληρονόμος αποποιείται την κληρονομία. Ωστόσο, ο κληρονόμος μπορεί να υποχρεωθεί να δηλώσει αν αποδέχεται ή αποποιείται την κληρονομία (άρθρο 771 του Αστικού Κώδικα), γεγονός που του παρέχει προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει. Μετά την παρέλευση αυτής της προθεσμίας, εάν ο κληρονόμος δεν έχει αποφασίσει, θεωρείται ότι αποδέχεται την κληρονομία άνευ όρων.

Στο γαλλικό δίκαιο ισχύει η αρχή του φιλικού διακανονισμού της κληρονομικής διαδοχής, χωρίς παρέμβαση του δικαστηρίου. Η εν λόγω παρέμβαση του δικαστηρίου μπορεί να ζητηθεί μόνο σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των κληρονόμων.

Οι περισσότερες κληρονομικές διαδοχές διευθετούνται φιλικά, με τη συνδρομή συμβολαιογράφου. Ωστόσο, είναι δυνατό να παραλειφθεί η συμμετοχή συμβολαιογράφου σε ορισμένες περιπτώσεις, ιδίως όταν η περιουσία του κληρονομούμενου δεν περιέχει ακίνητα. Εάν οι κληρονόμοι απευθυνθούν σε συμβολαιογράφο, μπορούν να επιλέξουν τον συμβολαιογράφο της αρεσκείας τους. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των κληρονόμων ως προς την επιλογή του συμβολαιογράφου, ο καθένας μπορεί να εκπροσωπηθεί από τον συμβολαιογράφο του.

Αφότου επιλεγεί ο συμβολαιογράφος, πρέπει στη συνέχεια να καθοριστεί η σύνθεση της περιουσίας του κληρονομούμενου λαμβάνοντας υπόψη το σύστημα περιουσιακών σχέσεων με τον/την σύζυγο του/της θανόντος/-ούσης, προηγούμενες δωρεές, κ.λπ. Για την εξακρίβωση των περιουσιακών στοιχείων που θα ληφθούν υπόψη, ο συμβολαιογράφος διενεργεί έρευνα σε διάφορους οργανισμούς (ασφαλιστικές εταιρείες, τράπεζες κ.λπ.) και ζητά από τους κληρονόμους να αναθέσουν την εκτίμηση της αξίας των ακινήτων ή άλλων στοιχείων ενεργητικού μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο. Ενδέχεται να είναι επίσης αναγκαία η απογραφή των κινητών περιουσιακών στοιχείων. Το παθητικό καθορίζεται με την καταγραφή των οφειλών του θανόντος, είτε πρόκειται για απλούς λογαριασμούς, οφειλόμενους φόρους, επιστρεπτές κοινωνικές παροχές, υποχρεώσεις εγγυοδοσίας ή ακόμη και αντισταθμιστική παροχή που καταβλήθηκε σε πρώην σύζυγο.

Μετά τον θάνατο του κληρονομούμενου, οι κληρονόμοι καθίστανται εξ αδιαίρετου συγκύριοι του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομιάς έως τη διανομή της περιουσίας. Οι εν λόγω εξ αδιαίρετου συγκύριοι είναι επίσης υπεύθυνοι για το παθητικό κατά τον λόγο των μεριδίων τους. Οι πράξεις πώλησης των εξ αδιαίρετου περιουσιακών στοιχείων (πράξεις διάθεσης) πρέπει να αποφασίζονται με ομοφωνία. Αντιθέτως, οι πράξεις διοίκησης μπορούν να αποφασιστούν με πλειοψηφία τουλάχιστον δύο τρίτων των εξ αδιαίρετου δικαιωμάτων. Εξάλλου, κάθε εξ αδιαίρετου συγκύριος μπορεί να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της κοινής περιουσίας. Σε περίπτωση εμπλοκής, υπάρχει δυνατότητα δικαστικής προσφυγής για να παρακαμφθεί η έγκριση ορισμένων εξ αδιαίρετου συγκυρίων.

Με τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων της κληρονομιάς μεταξύ των κληρονόμων παύει η συγκυριότητα. Η εν λόγω διανομή γίνεται είτε με φιλικό διακανονισμό εάν συμφωνούν οι δικαιούχοι (καταρχήν, άρθρο 835 του Αστικού Κώδικα), είτε μετά από δικαστική διαδικασία σε περίπτωση διαφωνίας, με την παρέμβαση συμβολαιογράφου (κατ' εξαίρεση, άρθρο 840 του Αστικού Κώδικα). Επιπλέον, η διανομή μπορεί να είναι καθολική ή μερική, εάν ορισμένα περιουσιακά στοιχεία παραμένουν κοινά (όπως τα περιουσιακά στοιχεία σε επικαρπία). Κάθε κληρονόμος μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια διανομής (άρθρο 815 του Αστικού Κώδικα). Ο πιστωτής εξ αδιαίρετου συγκυρίου μπορεί επίσης να προκαλέσει τη διανομή (άρθρο 815-17 του Αστικού Κώδικα). Αυτό το τελευταίο στάδιο της ρύθμισης της κληρονομικής διαδοχής απαιτεί τη μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων στο όνομα των κληρονόμων. Απαιτούνται επίσης βεβαιώσεις κυριότητας για την επικύρωση του γεγονότος ότι οι κληρονόμοι είναι οι νέοι κύριοι των περιουσιακών στοιχείων, είτε πρόκειται για ακίνητα, για μερίδια αστικών εταιριών, οχήματα ή κινητές αξίες. Στην περίπτωση ακινήτων, οι κληρονόμοι οφείλουν να καταχωρίσουν τη βεβαίωση κυριότητας στο κτηματολόγιο, και στην περίπτωση μεριδίων αστικών εταιριών, να καταχωρίσουν τη βεβαίωση στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου εμπορικών και εταιρικών υποθέσεων.

Αν δεν διενεργηθεί διανομή, οι κληρονόμοι παραμένουν εξ αδιαίρετου συγκύριοι.

7 Πως και πότε καθίσταται ένα πρόσωπο κληρονόμος ή κληροδόχος;

Στο γαλλικό δίκαιο, ο θάνατος συνεπάγεται την έναρξη της κληρονομικής διαδοχής και τη γένεση εξ αδιαίρετου κυριότητας μεταξύ των κληρονόμων που ορίζονται εκ του νόμου, οι οποίοι υπεισέρχονται αυτοδικαίως στη θέση του κληρονομούμενου ως προς τα περιουσιακά στοιχεία, τα δικαιώματα και τις ενέργειές του (άρθρα 720 και 724 του Αστικού Κώδικα), γεγονός που τους επιτρέπει, καταρχήν, να αναλάβουν αμέσως την κληρονομία του θανόντος.

Ωστόσο, οι κληρονόμοι πρέπει να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι ως προς την κληρονομία: να προβούν σε άνευ όρων αποδοχή της, να προβούν σε αποδοχή έως το καθαρό ενεργητικό ή να την αποποιηθούν (βλέπε και απάντηση στην ερώτηση 6).

Οι γενικοί κληροδόχοι και δωρεοδόχοι δεν απολαύουν αυτού του δικαιώματος παρά μόνο αν δεν υπάρχουν αναγκαίοι κληρονόμοι (άρθρο 1006 του Αστικού Κώδικα). Εάν υπάρχουν αναγκαίοι κληρονόμοι, πρέπει να τους ζητήσουν την απόδοση της κληροδοσίας (άρθρο 1004 του Αστικού Κώδικα).

Οι κληροδόχοι ποσοστού και δήλου πράγματος πρέπει να απευθυνθούν στους βεβαρημένους κληρονόμους (άρθρα 1011 και 1014 του Αστικού Κώδικα). Με τη μεσολάβηση αυτών θα εξασφαλίσουν την παράδοση των κληροδοτημάτων τους.

Σε περίπτωση ακληρίας, καλείται στην κληρονομιά το Δημόσιο. Σ' αυτήν την περίπτωση, εκπροσωπείται από την αρχή διαχείρισης δημόσιας περιουσίας (Administration des domaines).

8 Φέρουν οι κληρονόμοι την ευθύνη για τα χρέη του αποθανόντος, και εάν ναι, υπό ποιους όρους;

Ο κληρονόμος του συνόλου ή μέρους της περιουσίας που αποδέχεται άνευ όρων την κληρονομιά ευθύνεται επ' αόριστον για τις οφειλές και υποχρεώσεις που τη βαρύνουν. Δεσμεύεται από τις κληροδοσίες χρηματικών ποσών μόνο έως το καθαρό ενεργητικό χωρίς τις οφειλές (άρθρο 785 του Αστικού Κώδικα). Εάν υπάρχουν πολλοί κληρονόμοι, ο καθένας είναι ευθύνεται προσωπικά για τις οφειλές και τις υποχρεώσεις της κληρονομιάς αναλογικά με τη μερίδα του (άρθρο 873 του Αστικού Κώδικα).

Αν ο κληρονόμος έχει επιλέξει την άνευ όρων αποδοχή, ευθύνεται απεριόριστα για όλες τις οφειλές και τις υποχρεώσεις του θανόντος. Ωστόσο, μπορεί να ζητήσει να απαλλαγεί εν όλω ή εν μέρει από την υποχρέωσή του για οφειλή της κληρονομιάς εφόσον, κατά τον χρόνο της κληρονομικής διαδοχής, ενδεχομένως αγνούσε την ύπαρξη της υποχρέωσης και εάν η πληρωμή των οφειλών αυτών θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά την προσωπική περιουσία του.

- Εάν έχει επιλέξει την αποδοχή έως την αξία του καθαρού ενεργητικού, ο κληρονόμος ευθύνεται για τις οφειλές της κληρονομιάς μόνο μέχρι την αξία των περιουσιακών στοιχείων που έχει κληρονομήσει.

- Εάν έχει αποποιηθεί την κληρονομιά, ο κληρονόμος δεν έχει ευθύνη για τις οφειλές.

9 Ποια είναι τα έγγραφα και/ή οι πληροφορίες που συνήθως απαιτούνται για την καταχώριση ακίνητης περιουσίας;

Οι διατάξεις του άρθρου 710-1 του Αστικού Κώδικα προβλέπουν ότι για διατυπώσεις δημοσιότητας ως προς το κτηματολόγιο μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνον οι πράξεις που συντάσσονται με τη μορφή δημοσίου εγγράφου από συμβολαιογράφο που ασκεί το επάγγελμα στη Γαλλία, οι δικαστικές αποφάσεις και τα δημόσια έγγραφα που προέρχονται από διοικητική αρχή.

Σε περίπτωση που η κληρονομία περιουσία περιλαμβάνει ακίνητο, ο συμβολαιογράφος συντάσσει συμβολαιογραφική πράξη η οποία ονομάζεται «βεβαίωση ακινήτου» (attestation immobilière). Με το εν λόγω δημόσιο έγγραφο διαπιστώνεται η μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων στο όνομα των κληρονόμων. Πρέπει να δημοσιευθεί στην υπηρεσία δημοσιότητας ακινήτων. Η αξία του ακινήτου πρέπει να δηλωθεί από τους κληρονόμους και να αναγραφεί στην πράξη. Πρέπει να αντιστοιχεί στην τιμή αγοράς.

9.1 Είναι ο διορισμός διαχειριστή κληρονομιάς υποχρεωτικός ή καθίσταται υποχρεωτικός μετά από αίτηση; Εάν είναι υποχρεωτικός ή καθίσταται υποχρεωτικός μετά από αίτηση, ποιες είναι οι απαιτούμενες ενέργειες;

Η παρέμβαση εντολοδόχου δεν προβλέπεται ούτε επιβάλλεται από το γαλλικό δίκαιο. Είναι, πάντως, δυνατή σε περίπτωση διορισμού του από τον δικαστή. Για την καταχώριση στο κτηματολόγιο ευθύνονται οι κληρονόμοι, που επικουρούνται από συμβολαιογράφο. Ο θανών μπορεί να ορίσει εκτελεστή διαθήκης, οι εξουσίες του οποίου καθορίζονται από τα άρθρα 1025 επ. του Αστικού Κώδικα.

9.2 Ποιος έχει το δικαίωμα να αναλάβει την εκτέλεση της διάταξης τελευταίας βούλησας του θανόντος και/ή να διαχειριστεί την περιουσία;

Για την εκτέλεση των διατάξεων τελευταίας βούλησης και τη διαχείριση της κληρονομιάς περιουσίας ευθύνονται οι κληρονόμοι. Σε περίπτωση διαφοράς, είναι αρμόδιο το πρωτοδικείο του τόπου επαγωγής της κληρονομιάς.

Ο δικαστής μπορεί να διορίσει εντολοδόχο για την κληρονομιά, ο οποίος θα εκπροσωπεί το σύνολο των κληρονόμων στο πλαίσιο των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί (άρθρο 813-1 του Αστικού Κώδικα).

Το γαλλικό δίκαιο προβλέπει και άλλα είδη εντολών που επιτρέπουν επίσης τη διαχείριση μιας κληρονομιάς. Πρόκειται ιδίως για εντολή με ισχύ μετά θάνατον (άρθρο 812 του Αστικού Κώδικα), που παρέχει στον διαθέτη τη δυνατότητα να ορίσει εν ζωή έναν εντολοδόχο με αποστολή να διοικήσει ή να διαχειριστεί το σύνολο ή μέρος της κληρονομιάς για λογαριασμό των κληρονόμων. Υπάρχει επίσης η εντολή βάσει συμβάσεως (άρθρο 813 του Αστικού Κώδικα), που υπόκειται στους κανόνες του κοινού δικαίου και, τέλος, η προαναφερθείσα δικαστική εντολή.

9.3 Ποιες εξουσίες έχει ο διαχειριστής;

Οι κληρονόμοι έχουν όλες τις εξουσίες. Σε περίπτωση δυσκολιών ή εμπλοκής, μπορεί να ασκηθεί προσφυγή στο δικαστήριο και να οριστεί διαχειριστής. Σ' αυτήν την περίπτωση, αποστολή του εντολοδόχου είναι να ρυθμίσει προσωρινά την κληρονομιά λόγω αδράνειας, αμέλειας ή πταισματος ενός ή περισσότερων κληρονόμων. Στο πλαίσιο των καθηκόντων του, ο διαχειριστής εκτελεί καθήκοντα που αφορούν αμιγώς τη διατήρηση, την επίβλεψη και τη διαχείριση της κληρονομιάς (άρθρο 813-4). Εντός των ορίων των εξουσιών που του έχουν ανατεθεί, ο εντολοδόχος της κληρονομιάς εκπροσωπεί επίσης το σύνολο των κληρονόμων για αστικές πράξεις και δικαστικές διαδικασίες (άρθρο 813-5 του Αστικού Κώδικα).

10 Ποια είναι τα τυπικά έγγραφα που εκδίδονται βάσει του εθνικού δικαίου στη διάρκεια ή στο τέλος της διαδικασίας κληρονομικής διαδοχής, για να αποδειχθεί η ιδιότητα και τα δικαιώματα των δικαιούχων; Έχουν τα εν λόγω έγγραφα ειδική αποδεικτική ισχύ;

Κατά το γαλλικό δίκαιο, η πράξη που καταρτίζεται συνήθως από τον συμβολαιογράφο για να δικαιολογήσει την ιδιότητα κληρονόμου είναι το κληρονομητήριο (acte de notoriété) (άρθρο 730-1 του αστικού κώδικα), ακόμη και εάν η απόδειξη είναι ελεύθερη. Πρόκειται για δημόσιο έγγραφο που προσδιορίζει ποιοι είναι οι κληρονόμοι και τη μερίδα του καθενός. Γι' αυτό, οι συγγενείς του θανόντος πρέπει να παράσχουν στον συμβολαιογράφο τα έγγραφα που επιτρέπουν την ταυτοποίηση των μελών της οικογένειας τα οποία καλούνται στην κληρονομιά (οικογενειακό βιβλιário, σύμβαση γάμου, απόφαση διαζυγίου, κ.λπ.). Το κληρονομητήριο αποτελεί απόδειξη μέχρι αποδείξεως του εναντίου. Η πράξη αυτή μπορεί να αντικατασταθεί από απλή βεβαίωση κληρονομιάς υπογεγραμμένη από τους κληρονόμους για μικρές περιουσίες.

Κατά περίπτωση, ο συμβολαιογράφος μπορεί να χορηγήσει πράξη ως προς την αποδοχή ή μη αποδοχή της κληρονομιάς (acte d'option successorale), καθώς και βεβαίωση ακινήτου.

Η διαδοχή ολοκληρώνεται με τη διανομή της περιουσίας, η οποία συχνά αποτυπώνεται σε συμβολαιογραφική πράξη διανομής.

Αυτή η ιστοσελίδα είναι μέρος του ιστότοπου [H Ευρώπη σου](#).

Θα μας βοηθούσαν πολύ [τα σχόλιά σας](#) σχετικά με τη χρησιμότητα των παρεχόμενων πληροφοριών.

This webpage is part of an EU quality network

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.